

Bibliografien er med redaktørens ord ordnet historisk-geografisk. Den anvendte opstilling er som helhed god, og der findes et udmærket forfatterregister. Til gengæld er bogens *Ergänzendes Sachregister* rent ud sagt ikke meget værd. Det kunne være blevet et nyttigt hjælpemiddel, men er alt for summarisk, og ved nogle få stikprøver konstateredes grimme mangler, fejl og inkonsekvenser. Det virkede pudsig at se fem afhandlinger om Helgö i Mälaren rubriceret under *Wasser*. Men det var mindre morsomt at konstatere, at en tilfældigt bemærket afhandling om offerkilder (bibliografiens nr. 4322) ikke var optaget i rubriken.

Bibliografier er altid nyttige. Det gælder også den foreliggende bog, og den overskuelige typografiske opstilling gør det til en fornøjelse at blade i den. Redaktøren skal også roses for den stort set uforvanskede gengivelse af bogtitlerne. Men bibliografien ville unægtelig have vundet i overskuelighed, såfremt tættekammen var taget i brug.

OLAF OLSEN

WALTER DEETERS: *Quellen zur Hof- und Familienforschung im Niedersächsischen Staatsarchiv in Stade. Veröffentlichungen der Niedersächsischen Archivverwaltung Heft 24.* Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1968. 151 s. 16 DM.

Dette nye bind i rækken af det Nedersaxiske arkivvæsens publikationer henvender sig naturligvis først og fremmest til slægts- og lokalhistorikere, idet det sogn for sogn gør rede for hvilke skattelister, jordebøger, landmilitruller m. v., der står til rådighed for hver enkelt lokalitet. Kirkebøgerne, der i Tyskland opbevares ved embederne, er ikke medtaget; dem kan man finde registreret i Fritz Garbe: *Die Kirchenbücher in der Evangelisch-luth. Landeskirche Hannovers*, Hannover 1960. Henvisningerne er yderst detaljerede bl. a. for derved at undgå overflødig gennembladning og deraf følgende slid på arkivalierne. Opstillingen er klar og overskuelig, og forordet giver kort, men god vejledning, herunder en advarsel om jordebøgers mulige afhængighed af ældre forlæg. I betragtning af den periodevise nære forbindelse mellem dette område og Danmark bør man være opmærksom på dette hjælpemiddel.

JOHAN JØRGENSEN (†)

C. T. SMITH: *An Historical Geography of Western Europe before 1800. Geographies for Advanced Study*, ed. S. H. BEAVER. London, Longmans, 1967. xviii + 604 s. Ill. 65 sh.

I en tid hvor den stigende specialisering gør sig gældende såvel mellem de enkelte fag som indenfor fagene, hører det til sjældenhederne at møde forskere, som har mod og arbejdskraft nok til at gå ud over deres egne specialer og tilmed kombinere forskningsmetode og studieobjekter fra flere fag. Samtidig er der et stort behov hos lærere, studenter og lægmænd for litteratur, der formår at vurdere, videregive og sammenkæde resultaterne fra de mangfoldige detailstudier i en større sammenhæng. C. T. Smiths bog imødekommer helt disse ønsker.

Historisk geografi er en gammel disciplin. Især i England og Frankrig er der lang tradition for, at geograferne også har beskæftiget sig med fortidens geo-